

De Abtswoudseweg gezien vanaf de haakse bocht richting Kethel. Links de boerderij van Graveland, Abtswoudseweg 1. Aquarel Reggi Scherpbier, ca. 1960, Stadsarchief Delft.

Verdwenen boerderijen in het buitengebied van Abtswoude

Henk Groenendaal

Het artikel 'De Abtswoudseweg vóór de grote verandering', in het Historisch Jaarboek Schipluiden 2017, vertelde het verhaal van het eerste deel van deze oude ontginningsweg en de grotendeels verdwenen agrarische bebouwing in de gemeente Delft. Veel lezers herkenden nog de situatie uit de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw en reageerden positief met enkele correcties en mooie aanvullingen. Deze worden behandeld in het eerste deel van dit artikel. Het tweede deel gaat over de (deels) verdwenen boerderijen in het zogenoemde buitengebied van Abtswoude, dat in 2004 van Delft overging naar de nieuwe gemeente Midden-Delfland. Ook in dit artikel zijn de jaartallen betreffende onroerend goed overgenomen uit het kadaster (doorgaans één jaar hoger dan het jaar van de transactie). Als een nauwkeuriger bron beschikbaar is, wordt hiervan het jaartal vermeld.

Deel 1: De Abtswoudseweg, correcties en aanvullingen

Herbestemmen of niet?

Om een idee te geven hoe men indertijd dacht over het agrarisch erfgoed in Abtswoude is de volgende correspondentie interessant. Op 29 april 1964 stuurde de Commissie jeugd, sport en recreatie een verzoek aan het gemeentebestuur van Delft om enkele boerderijen te behouden voor een nieuwe bestemming, bijvoorbeeld als uitspanning of onderkomen van jeugdverenigingen.¹ In het ad-

vies van 10 juli 1964 aan de gemeente wordt gesteld dat ontmanteling onvermijdelijk is geworden. Het tracé van de provincialeweg 15 door Abtswoude is geruime tijd voor de Tweede Wereldoorlog door de Provinciale Waterstaat vastgesteld. Bovendien werd beweerd dat 'de boerderijen in het gedeelte tot aan de Kruithuisweg geenszins architectonische kwaliteiten bezitten, zodat er in dat opzicht geen aanleiding is tot behoud of inpassing in de uitbreidingsplannen'. Dit advies werd opgesteld door 'De adviseurs, mede namens prof. ir. S.J. van Embden'. Inmiddels denken wij toch beter te weten...

Aquarellen van Reggi Scherpbier

Reggi Scherpbier (1910-1991), schilder, tekenaar, aquarellist en leraar, maakte in de jaren zestig van de vorige eeuw aquarellen van boerderijen in Abtswoude die op de nominatie stonden voor sloop. Vierentwintig van zijn aquarellen werden op 31 juli 1963 tentoongesteld in de trouwzaal van de gemeente Delft. Scherpbier maakte deze aquarellen in opdracht van het gemeentebestuur.² In maart 1964 konden de afdelingen Algemene Zaken en Openbare Werken uit deze aquarellen een keuze maken om de werkomgeving te verfraaien. Gedurende een week werden de werken opgehangen in het Jan Schoutenhuis (Schoolstraat 7). De lijst van aquarellen en de locaties waar ze naar werden gezonden, is bewaard gebleven in het Stadsarchief. Waar de aquarellen zich nu bevinden, is niet zo duidelijk. Scherpbier maakte, tegen betaling, ook aquarellen voor particulieren.

Abtswoudseweg 1 en 11

Pieter Graveland kocht in 1932 op een veiling de boerderij van Wenneker, Abtswoudseweg 1 (kadaster 1933;

Historisch Jaarboek Schipluiden 2017, blz. 15). Van 1932 tot 1935 werd de boerderij gepacht door Hendrikus van Koppen. Hij was in 1932 getrouwd met Lena Maria Veldhoven.³ Toen in 1935 (kadaster 1936) de boerderij van Nicolaas van Leeuwen, Abtswoudseweg 11, op een veiling verkocht werd aan de Leidse Spaarbank, verhuisde de familie Van Koppen naar deze locatie. Tot 1954 werd de boerderij gepacht, waarna ze eigendom werd. Het grote gezin van Nicolaas van Leeuwen (1886-1960) en Wilhelmina Cornelia Maria van Winden (1896-1970) verhuisde naar de Woudseweg in Den Hoorn. Op de gezinskaart staan twaalf kinderen bijgeschreven.⁴

De oudste zoon van Pieter Graveland, Abraham Leo, trouwde in 1935 met Elisabeth Zeeuw en betrok in datzelfde jaar de boerderij op Abtswoudseweg 1.⁵

Abtswoudseweg 2 en Wennekerkade

De maker van de foto van de toegang tot het pad over de Wennekerkade (Historisch Jaarboek Schipluiden 2017, blz. 23) was bij publicatie onbekend. Inmiddels is duidelijk dat de foto gemaakt werd door Maarten Berkhout op 21 april 1968. De boerderij van Verhoeff, gepacht door Cor van der Maarel, werd in juni 1968 afgebroken.

Toegang tot het tegelpad over de Wennekerkade naast Abtswoudseweg 2. Foto Maarten Berkhout, 1968.

Het loonwerkbedrijf van Piet Graveland, Abtswoudseweg 2a. Foto Piet Graveland.

Abtswoudseweg 2a

Piet Graveland, zoon van Abraham Leo Graveland (van Abtswoudseweg 1), had een loonbedrijf dat in Abtswoude en omgeving werkzaam was. Zijn bedrijf lag schuin tegenover zijn ouderlijke woning en tussen de boerderijen van zijn oom Paul Graveland en Cor van der Maarel. Na zijn huwelijk in 1963 ging hij bij het bedrijf wonen in een woonwagen, zijn 'salonwagen', die naast de schuur stond.

Piet nam agrarisch werk aan. Hij had hiervoor diverse machines, waaronder de rode hooimachine op de foto, en werkte voor boeren in de omgeving. In de jaren zestig, toen er veel bouwactiviteiten waren, had hij personeel in dienst. Enkele jonge mannen uit Abtswoude werkten bij hem, zoals Koos van Winden en Nico van der Voort.

Eind jaren zestig verhuisde het gezin naar het 'achterend' (Abtswoudse 54a) waar het bedrijf werd voortgezet. Na de oliecrisis werd het een eenmansbedrijf. Piet werkte vanaf eind jaren zeventig als kraanmachinist voor energiebedrijf Delfland. Ook was hij kooiker in de eendenkooi van Natuurmonumenten in de Zouteveense Polder. Op Abtswoude 54a had Piet enige tijd een varkensfokkerij en in de wintermaanden hield hij koeien. In de bouwvakperiode had hij altijd nog vaste klanten in de omgeving van Abtswoude, waar hij klussen aannam voor de hooimachine.

Abtswoudseweg 12-14-16

In de zomer van 1969 wandelde de familie Ten Horn-van Nispen een rondje vanuit hun nieuwe woning aan de Roland Holstlaan in Delft over de Abtswoudseweg (nu ongeveer het fietspad langs de Prinses Beatrixlaan). Op een berg bouwpuin van sloopwerkzaamheden van de boerderijen ter hoogte van nummers 12-14-16 vonden zij enkele fragmenten van een aardig Delftsblauw tegeltje, dat gedateerd werd op zeventiende of vroeg achttiende eeuw. Vermoedelijk is de tegel afkomstig uit de oudste boerderij van Van der Maarel op nummer 16. Hiermee is dit een van de weinige tastbare voorwerpen uit de agrarische periode van dit gebied.

Delftsblauwe tegel gevonden nabij Abtswoudseweg 12, 14, 16. Collectie familie Ten Horn.

Abtswoudseweg 32 en 34

Uit de notariële archieven wordt duidelijk hoe de boerderij op Abtswoudseweg 32 in bezit kwam van de familie Lansbergen. Ook werd hierbij duidelijk waarom Adrianus (Arie) Lansbergen voor korte tijd eigenaar werd van de boerderij op Abtswoudseweg 34.

De woning en weilanden behorende bij Abtswoudseweg 32 werden op 12 oktober 1867 verkocht aan Ary van der Drift. Het ging hierbij om 16 hectare, 78 are en 80 centiare voor f 19.300,-. Dit bezit werd op 29 april 1872 eigendom van Arnoldus Aryzoon Lansbergen voor f 26.000,-. Op 14 september 1870 kocht Ary Lansbergen (de vader

van Arnoldus), bouwman te Kethel, op een veiling de woning op Abtswoudseweg 34 en percelen weiland van Hendrik Beukers, 8 hectare, 33 are en 5 centiare voor f 12.300,-.⁶ Ary verkocht de weilanden van deze aankoop vervolgens op 29 april 1872 aan zijn zoon Arnoldus: 7 hectare 75 are, f 8.000,-⁷, die nu de beschikking had over ruim 24 hectare. Ten slotte verkocht Ary Lansbergen op 2 mei 1873 de woning Abtswoudseweg 34 met schuren en erf, zonder weiland dus, aan Franciscus Beukers: 25 are, 92 centiare, voor f 1200,-⁸ en een gedeelte van de weg: 1 are en 61 centiare.

De relatie tussen de families Lansbergen⁹, Van der Maarel¹⁰ en Van der Drift heeft wellicht meegeholpen bij de verwerving van de boerderij van Arnoldus Lansbergen. De echtgenote van Adrianus (Ary) Lansbergen was Catharina van der Maarel. Haar moeder was Ludewina Klaasdr. van der Drift¹¹. De broer van moeder Catharina, Nicolaas van der Maarel, was in die periode voorzitter van het bestuur van de Lage Abtswoudsche Polder en neef Pieter van der Maarel secretaris-penningmeester.

In het onderschrift van de foto op blz. 33 (Historisch Jaarboek Schipluiden 2017) staat vermeld 'Ary (de vader van Arend)'. Dit moet zijn Arnoldus Aryzoon (1834-1924). Ary was al overleden toen Marie en Gard geboren werden. De foto zal gemaakt zijn in de jaren twintig van de vorige eeuw.

In de tabel met eigenaren (Historisch Jaarboek Schipluiden 2017, blz. 34) staat dat Arnoldus Aryzoon Lansbergen in 1921 eigenaar werd; dit moet zijn 1872 (notarieel archief); in de begeleidende tekst is dit correct vermeld. Verder stonden alle jaartallen in de tabel een regel te hoog; hier volgt de juiste tabel. De jaartallen met voetnoot zijn afkomstig uit het notarieel archief.

Eigenaren:

- <1832: Jan van Schie, bouwman, Hof van Delft
- ?: Bernardus Hendricus Lippman, koopman, Delft
- 1857: Johanna Pijpers, weduwe van Bernardus Hendricus Lippman, Delft
- 1867¹²: Ary van der Drift, bouwman, Schipluiden
- 1872¹³: Arnoldus Aryzoon Lansbergen, bouwman, Hof van Delft (getrouwd met Helena Maria van Adrichem)
- 1921: Adrianus Josephus Lansbergen, landbouwer, Hof van Delft
- 1964: Wilhelmus Arnoldus Antonius Lansbergen,

Abtswoudseweg 32, voor de boerderij staan o.a. oom Piet, tante Marie, tante Gard en vader Arnoldus Lansbergen. Foto collectie Lansbergen.

veehouder, Delft

- 1975: Maatschappij voor Onroerende Zaken, Deventer en Bataafse Aanneming Maatschappij/Slokker, 's-Gravenhage
- 1978: Gemeente Delft
- Na 1978: Hendrik Corstiaan den Boer, ambtenaar

Abtswoudseweg 40, Niets Zonder Gods Zegen

Hierbij nogmaals de foto van de boerderij die in het jaarboek van 2017 't Slot' werd genoemd. De foto is genomen in november 1917; de namen staan bij de foto. Jan van den Berg, pachter van deze boerderij, was met zijn knechten naar de markt in Delft geweest, waar hij zijn handel had verkocht.¹⁴ Jan trouwde op 29 april 1908 met Petronella (Pietje) Elisabeth van Leeuwen, geboren op de boerderij Huis ten Dorp. Het paar ging wonen op de boerderij 'Niets Zonder Gods Zegen', wijk B nummer 48 in Abtswoude (Papsou). De boerderij, gebouwd rond 1700, was eigendom van Gouden Kaatje, Catharina van Leeuwen, uit Delft. Na overlijden van haar eerste echtgenoot Petrus van Veen was zij getrouwd met Leonardus Adrianus Verhoeff (koopman). De stal had een rieten kap en het woongedeelte had dakpannen. Het huis was niet comfortabel en erg hokkerig. Er was nog een regenput van ongeveer 150 jaar oud op de zogenaamde 'Franse laan'. Jan had on-

geveer veertig stuks vee. Op de boerderij werd ook kaas gemaakt. Bij het werk op de boerderij had Pietje hulp van een paar meiden, een eerste meid en een tweede meid, en van Marie Leefflang.

Elf van de twaalf kinderen van Jan en Pietje werden geboren in Abtswoude: Jaapje (Jopie), Pieter (Piet), Engeltje (Engel), Jacob, Martinus Cornelis Marie (Martien), Adriana (Jaans), Pleun, Margaretha (Gré), Cornelia (Corrie), Cornelis Jacob (Cees) en Petronella Elisabeth (Nellie). De kinderen bleven tot hun zesde jaar thuis (er was nog geen kleuterschool). Daarna bezochten zij 'den School met den Bijbel' in Schipluiden. Engel van den Berg ontmoette in Schipluiden Arend van den Berg, van boerderij Mariestein aan de Rijksstraatweg in Schipluiden. Na hun huwelijk gingen ze op deze boerderij wonen en werken.

In 1927 moest de familie Van den Berg vrij plotseling de boerderij in Abtswoude verlaten. Jan kon in Wassenaar grond pachten van de heer Stolk (van landgoed Langenhorst); op zijn kosten werd er een schuur gebouwd. Jan bracht met zonen Jacob en Martien het vee hier naartoe. In 1929 kon het gezin vanuit hun tijdelijke woning in Den Haag verhuizen naar een nieuwe woning, eveneens gebouwd op kosten van de heer Stolk. Deze boerderij aan de Zijdeweg 57a in Wassenaar kreeg de naam Weteringhoeve.

Abtswoudseweg 40, boerderij 'Niets Zonder Gods Zegen', op de foto Jan, Pietje met Pleun op haar arm, Martien ervoor, tweede meid, Jacob met de bok, Jaans, Marie Leeftang en twee knechten rond de wagen. Foto familie Van den Berg, 1917.

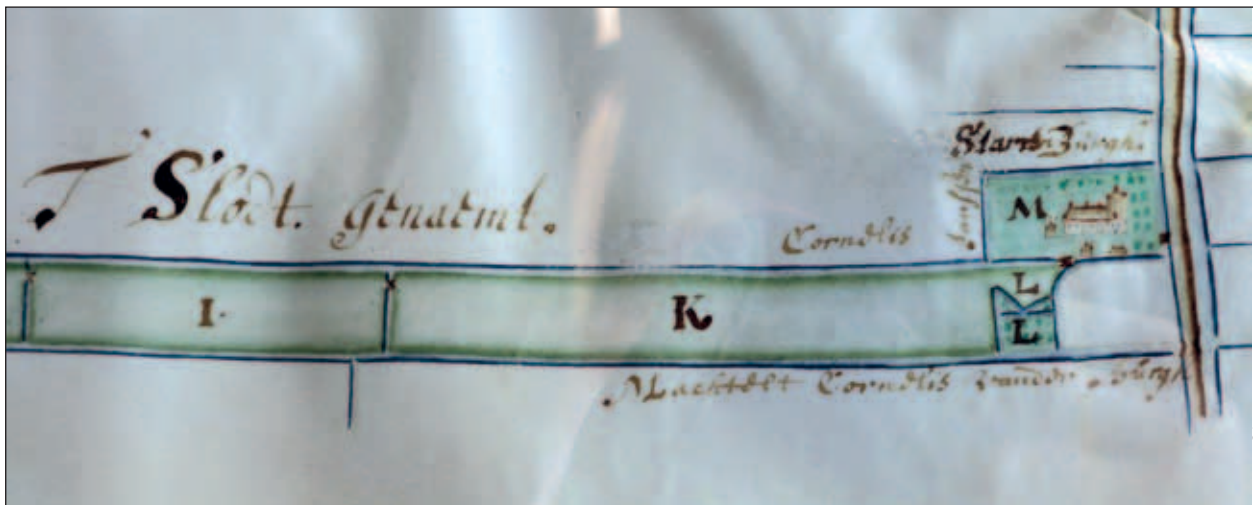
Het (of een) Slot in Papsou gevonden?

Op een manuscriptkaart uit het kaartboek van het Burgerweeshuis in 's-Gravenhage, gemaakt in opdracht van de rentmeesters in 1677 door A.B. van Persijn en Q. van Lobbrecht¹⁵, staat de volgende tekst geschreven: 'T Slodt genaemt'. Op de kaart staan alle in eigendom zijnde percelen in Abtsregt ingekleurd. Ook staat er een boerderij getekend, gelegen aan de Abtswoudseweg. Ofschoon de kaart ernstige vochtschade heeft, is de vergelijking met andere kaarten, zoals Kruikius (1712), uitstekend te maken. Hieruit blijkt dat de aangegeven boerderij stond op

de locatie van de huidige boerderij Abtswoudseweg 42 (nu Abtswoude 42), en deze ligt inderdaad in het voormalige Abtsregt. Marion Claessens van het Stadsarchief Delft gaf deze hint en heeft bovendien aanwijzingen gevonden dat er op meerdere locaties in Abtswoude een uithof van de Abdij van Egmond heeft gelegen.

Een ander archiefstuk uit 1702 bevat het 'Bestek van de vergroting van de woning 't Slot'.¹⁶ Dit moet wel dezelfde boerderij zijn. Mogelijk ook interessant is dat het Burgerweeshuis voor vijf achtste deel eigenaar bleek te zijn van deze woning; het andere drie achtste was eigendom van

Fragment van de kaart van Abtswoude uit het kaartboek van het Burgerweeshuis, 1677, Haags Gemeentearchief, toegangsnr. 0965-01, inv. nr. 2176.

Frank Cornelisz. Slobbe en Adriaantje Joris Noordervliet. Er is helaas nog geen verwijzing gevonden naar de Abdij van Egmond, maar zou het kunnen dat de drie achtsten ooit tot het bezit van de abdij behoorde? Ook interessant is een archiefstuk van het Burgerweeshuis dat enkele pachtovereenkomsten met namen van de pachters bevat uit de periode 1723-1791.¹⁷

- 1723-1735: Lauris Corn. van Oosterlee
- 1736-1763: Willem Arensz. de Bruin
- 1764-1777: Willem de Bruijn
- 1778-1791: Leendert de Bruijn

Na de eerste periode van vijf jaar pacht door Van Oosterlee bedroeg de oppervlakte steeds 28 morgen en 233 roeden voor een pacht die lag tussen 420 en 450 gulden per jaar. De pacht moest steeds vóór Vrouwendag zijn betaald (2 februari; de naam komt van 'Onze Lieve Vrouwe Lichtmis'). De pachtperiode liep van 'Kersmis tot Kersmis'.

Abtswoudseweg 42, Kleijweg

Het kleine meisje op de foto uit 1916 is Rika Kleijweg (1912-2002) die later met Cor van Winden trouwde. Hein Kleijweg (1853-1923) trouwde op 9 september 1877 met Heintje van Adrichem (1855-1942), het enig kind van Jan van Adrichem en Cornelia Jansen (zij woonden op Abtswoudseweg 42). Zodoende kregen Hein en Heintje de ouderlijke woning waar zij elf kinderen kregen. Hun oudste zoon Arie mocht de boerderij niet overnemen, want er was bedongen dat er weer een 'Jan' op de hoeve moest komen. Arie vertrok met zijn ongetrouwde zus Kee naar de Schieweg, waar vader Hein een boerderij geërfd had van zijn vrijgezelle broer. Toen Arie trouwde in 1913, verliet Kee de boerderij. De oudste dochter van Arie Kleijweg en Anna Vollering is Rika van de foto. De boerderij aan de Schieweg is nog steeds in de familie.

Abtswoudseweg 42, boerderij van Heintje Kleijweg (1916). Het kleine meisje op de foto is Rika Kleijweg. Foto collectie Van Winden.

Deel 2: Verdwenen boerderijen in het 'buitengebied'

Het artikel over de verdwenen boerderijen in Abtswoude in het jaarboek 2017 behandelde de verdwenen boerderijen in de huidige gemeente Delft. De (deels) verdwenen boerderijen in het buitengebied, dat op 1 januari 2004 overging van Delft naar de gemeente Midden-Delfland, worden in dit deel beschreven, steeds aangevuld met een overzicht van de eigenaren, overgenomen uit het historisch kadaster (jaartallen zijn doorgaans één jaar hoger!). Ook wordt steeds de oude naam van weg gebruikt, de Abtswoudseweg, met de huisnummers uit ca. 1952.¹⁸ Pas op 30 januari 1997 werd de huidige straatnaam Abtswoude officieel door de gemeente Delft vastgesteld. De PTT gebruikte deze naam bij de postbezorging al snel na de annexatie.

Topografische kaart uit 1968 met stratenplan voor de wijk Buitenhof. In blauw de huisnummers van de besproken locaties. De sterren geven verdwenen boerderijplaatsen aan.

Abtswoudseweg 27a, Bouwlust, nu camping De Grutto

Deze oude boerderijplaats ligt op een terp aan het water langs de Groeneweg in de Noord-Kethelpolder. A.H. Mulder maakte in 1963 voor de Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek (SHBO) een bouwkundige tekening¹⁹. Archief Delft fotografeerde in 1964 onder andere enkele tegeltableaus. In ca. 1964 is de bouwvallige boerderij gesloopt; vooraan de weg was een nieuwe boerderij gebouwd door de familie Kester. Vanaf 1968 is er op het erf de NIVON camping De Grutto gevestigd. Een uitgebreid verhaal over deze boerderijplaats staat elders in dit jaarboek.

Eigenaren (kadaster):

- <1832: Weduwe van Gerrit Hopman, bouwvrouw
- ?: Gerrit Hendrik Sunder, bouwman
- 1872: Hendrik Sunder, bouwman
- 1892: Johannes Adrianuszn. Kester, bouwman
- 1951: Johannes Wilhelmus Theodorus Kester, veehouder
- 1965: Gemeente Delft
- 1970: Stichting Beheer Landbouwgronden (SBL), Utrecht

Verdwenen boerderijplaats Noord-Kethelpolder

Twee percelen ten noorden van het kampeerterrein van De Grutto lag ook een boerderij aan hetzelfde vaarwater als boerderij Bouwlust. Deze boerderij werd al in 1888 (kadaster) gesloopt en het erf werd weer weiland. De plattegrond, zoals aangegeven op de kadasterhulpkaart, is nog goed herkenbaar in het huidige landschap.

Eigenaren:

- <1832: Christiaan Scholten, bouwman, Hof van Delft
- ?: Cornelis Olsthoorn, bouwman, Kethel
- 1872: Cornelis Olsthoorn, bouwman, Hof van Delft
- 1882: Goverinus Johannes Leeuwenberg, koopman, Delft, erf wordt weiland in 1888
- 1897: Cornelis van der Does, watermolenaar, Overschie en Neeltje van den Berg, bouwvrouw (hun bezit bestond uit een groot aantal percelen weiland en hakhout)
- 1935: Willem van der Does, veehouder en machinist.
- 1964: Arie van der Does (getrouwd met Adriana Bijl), veehouder, Schieweg Delft
- 1982: Stichting Beheer Landbouwgronden (SBL), Utrecht

Fragment van de kadastrale minuutkaart van Hof van Delft sectie E (1824) met in het noorden de verdwenen boerderijplaats, percelen 282-290. In het zuiden de boerderij van de familie Kester, nu camping De Grutto. Bron Beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, toegang MIN08074E*.

De familie Poot in Abtswoude

Met als stamvader Huibrecht Pietersz. Poot (1650-1731), bouwman te Kethel/Spaland, en zijn tweede echtgenote Neeltje Harmansdr Koeckoeck (ca. 1652-na 1725) zijn drie boerderijen in Abtswoude enige tijd bewoond geweest door hun afstammelingen.²⁰

- Zoon Kornelis Huijbrechtszn. Poot (1657-1739) woonde met Trijntje Walingsdr. Groenheijde op Abtswoudseweg 46. Dichter Huibrecht Korneliszoon Poot was één van hun zes kinderen.
- Zoon Pieter Huijbrechtszn. Poot (1650-1731) woonde met echtgenote Diewertje Pietersdr. Hauwertz. (ca. 1652-na 1725) op Abtswoudseweg 62. Vijf generaties Poot woonden en werkten hier vervolgens. Wilhelmina (Willemijntje) Dirksdochter Poot (1781-1857) was de laatste.
- De broer van Willemijntje Poot, Jan Dirksz. Poot (ca. 1791-1848), woonde enige tijd op de boerderij aan de Abtswoudseweg 64. Hij zal hier woonruimte gehuurd hebben, want in het kadaster komt zijn naam niet als eigenaar voor.

De verdwenen boerderijplaats in het huidige landschap. OSM/Leaflet/Esri.

Hubert Korneliszoon Poot

Hubert Korneliszoon Poot (1689-1733) is geboren op de boerderij Elisabeth, Abtswoudseweg 46.²¹ Vermoedelijk kort hiervoor kwamen zijn ouders Huibrecht Pietersz. Poot (1657-1739) en Trijntje Walingsdr. Groenheijde (1650-1709) uit Kethel hier wonen. Over de Zuidkade ging Hubert naar de boerenschool van 'Schipluijs ABC' en de hervormde kerk in Schipluiden. Na het werk op de boerderij hield hij zich bezig met het maken van muziek (hij had een viool) en het maken van tekeningen. De eerste kennismaking met de dichtkunst was bij de rederijkerskamers van Schipluiden en Kethel. In 1716 kwam zijn eerste gedichtenbundel uit: 'H.K. Poot's Mengeldichten', waarmee hij direct succes oogstte. Zijn eerste grote dichtbundel kwam uit in 1722. In 1723 ging hij in Delft wonen, waar hij nog twee bundels uitbracht, in 1728 en 1735. Hubert trouwde in 1732 met Neeltje 't Hart. Hun dochtertje overleed in 1733, dertien dagen na de geboorte. Na een kort ziekbed overleed Hubert in datzelfde jaar. Hoe lang zijn vader nog op de boerderij in Abtswoude woonde, is niet bekend; zijn moeder was al in 1709 overleden.

De dichters Hubert Kornelisz. Poot en Justus van Effen, ca. 1720. Gravure Johann Heinrich Maria Hubert Rennefeld, naar een schilderij van Philip Sadée, 1865 – 1870. Rijksmuseum inv. nr. BI-1997-1407B-46.

Abtswoudseweg 46, Elisabeth

Deze boerderij is een van twee overgebleven locaties in een cluster van vijf naast elkaar gelegen boerderijen, zoals aangegeven op de kaart van Kruikius (1712), waar nu nog gewoond wordt. Dichter Hubert Korneliszoon Poot groeide hier op. Zijn vader, afkomstig van Kethel/Spaland, had hier een melkveebedrijf.

Vanaf 1832, de invoering van het kadaster, zijn de eigenaren weer te volgen. Gedurende enige tijd was de boerderij eigendom van grootgrondbezitters, onder wie de families

Abtswoudseweg 46, boerderij van Bijl, 1982. Foto Jacques Moerman.

Groen van Prinsterer en Philipse uit Den Haag. In Abtswoude spreekt men nog over de boerderij van Bijl, de laatste boer tot ca. 1980. De gemeente Delft was inmiddels eigenaar van de boerderij met als doel ook hier woningen te bouwen; uiteindelijk bleef het bij de wijk Tanthof en werd deze boerderij voor bewoning verkocht. Huub van der Knaap heeft enige tijd een poging gedaan de boerderij te restaureren. In ca. 2005 werd de boerderij gesloopt door de familie Wartewig, die hier tot 2018 het gastenverblijf 'De Dichter' had.

Eigenaren/bewoners:

- Kornelis Huijbrechtszn. Poot (1657-1739)
- Huibrecht Korneliszoon Poot (1689-1733)
- Een of meer vooralsnog onbekende eigenaren

Eigenaren (kadaster):

- <1832: Arie de Haak, debitant van loten in de Koninklijke Nederlandsche Loterij, Delft
- ?: Maria Clazina Groen van Prinsterer, echtgenote van Johan Philipse, 's-Gravenhage
- 1886: Arnold Johannes Philipse, Arnhem
- 1913: Arie Johannes Adrianuszoon Post, bouwman, Nootdorp
- 1916: Marinus en Adriana Johanna van der Ende, landbouwer, Kethel

- 1961: Adriana Johanna van der Ende, Kethel, en Jacob Bijl
- 1974: Gemeente Delft
- Ca. 1980: Huub van der Knaap
- 2005 (BAGViewer): Fam. Wartewig, nieuwbouw

Verdwenen boerderijplaatsen Lage Abtswoudsepolder

Ten zuidoosten van boerderij Elisabeth, op het aangrenzende perceel, staat op de kadasterkaart uit 1832 nog een boerderij ingetekend. Al in 1884 werden door Simon Scholten het huis en de schuur gesloopt en kreeg het perceel in het kadaster de aanduiding weiland. Hij verkocht dit perceel vervolgens aan Jan Willem van der Schooren, koopman uit Veur, tevens eigenaar van Hoeve Windlust, Abtswoudseweg 48.

Fragment van de kadastrale minuutkaart van Hof van Delft sectie E (1832). Elisabeth ligt op perceel 653. De omliggende percelen zijn de verlaten boerderijplaatsen. Bron Beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, toegang MIN08074E*.

Eigenaren:

- <1832: Leendert Simonsz Romeyn, bouwman
- 1884: Simon Adrianus Scholten, Delft (sloop huis en schuur)
- 1884: Jan Willem van der Schooren, koopman, Veur (erf)
- 1869: Johan Willem van der Schooren, koopman,

's-Gravenhage (erf)

- 1872: Leendert Smit, heer van Nieuw-Lekkerland, scheepsbouwmeester (erf wordt weiland)
- 1895: Johanna Smit, weduwe Lambertus Dirk van Ouwkerk, 's-Gravenhage (weiland)
- 1905: Cornelis Johannes van der Wel, bouwman, Hof van Delft
- 1915: Willem van der Kooij, bouwman, Overschie; later Neeltje Anna Hoogerbrugge, weduwe Willem van der Kooij (van Hoeve Windlust, Abtswoudseweg 48)
- 1953: Leendert Arie van der Kooij, veehouder, Schipluiden

Ook ten noorden van boerderij Elisabeth lag een boerderij die echter al voor 1832 verdwenen was. Het afwijkende slotenpatroon duidt erop dat er in het verleden een woonplaats moet hebben gelegen. Naar aanleiding van de aanleg van de ondergrondse 380kV hoogspanningsverbinding heeft er in 2011 archeologisch onderzoek plaatsgevonden. In het rapport van Archeologie Delft uit 2013 wordt beschreven hoe hier de boerderijplaats in de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd enkele malen werd verplaatst²².

Abtswoudseweg 52, De Vrede

Op topografische kaarten uit de periode 1876-1940 staat bij deze oude boerderijlocatie 'De Vrede' vermeld, een recente naam, want op de kaart van Kruikius (1712) staat deze nog niet aangegeven. De oorsprong van deze naam is vooralsnog onbekend. Volgens het kadaster was in 1832 Philippus van der Knaap, bouwman te Delft, de eigenaar. Daarna was de boerderij tot 1888 eigendom van enkele welgestelde Haagse families zoals Kooper, Groen van Prinsterer en Philipse. Wie in die tijd de pachter(s) waren, is niet bekend. In 1888 werd een nieuwe boerderij gebouwd en gezien het jaartal zeer waarschijnlijk door Jacobus Petrus Vreeburg, houthandelaar te 's-Gravenhage. In de karnmolen werd in een balk een tekst ingekrast: NVDB 28 april 1888.

In 1903 werd Cornelis van Eendenburg (1864-1931), geboren te Monster, de eigenaar en ging hier met Margaretha van Schie (1864-1936) wonen. Hun twee dochters kregen dezelfde voornaam: Adriana, met roepnaam Sjana (1893-1980) en Adriana, met roepnaam Jana (1896-1948). Sjana trouwde met Christiaan Moerman (1890-1954), afkomstig van de boerderij de Vergulde Hand (Maassluisdijk, Vlaardingen). Jana trouwde met Wijnand van der Kooij (1894-1979) uit Overschie met

Abtswoudseweg 52, de boerderij en bijgebouwen vanuit de lucht. Bron Google Earth 2013.

nageslacht in Abtswoude op de boerderij Eben Haëzer (Abtswoudseweg 50) en Hoeve Windlust (Abtswoudseweg 48). Uit het huwelijk van Christiaan en Sjana kwamen zes kinderen voort, onder wie Andries (1921-1998) en Cornelis (1927-2008).

Al vanaf zijn twaalfde jaar hielp Andries Moerman met melken. Andries trouwde in 1954 met Maartje Zonneveld; ook zij kregen zes kinderen, onder wie Maarten. Na overlijden van vader Christiaan in 1954 bleef de boerderij op naam staan van moeder Sjana. In de periode 1960 tot 1974 werd het bedrijf voortgezet als gebroeders Moerman (Andries en Cor). Hierna werd de samenwerking gestopt en gingen de broers onafhankelijk van elkaar

Abtswoudseweg 52, de boerderij in 1983. Foto Ton Kerklaan, Stadsarchief Delft.

verder. Deze gehele periode werd de grond gepacht. Na overlijden van Sjana werden haar bezittingen in 1982 onder Andries en Cornelis verdeeld.

Vanaf 1987 pachtte Maarten, zoon van Andries en Maartje, de boerderij van Andries, die hij vier jaar later ook in eigendom kreeg. In 1996 deed de mogelijkheid zich voor een nieuw melkveebedrijf te beginnen in de Aalkeet-Buitenpolder, Broekpolderweg 1, Maasland. Het was de bedoeling dat de ouders van Maarten mee zouden verhuizen, maar kort voor de bouw overleed moeder Maartje. Vader Andries woonde nog enkele jaren op de nieuwe boerderij.

Cornelis Moerman bleef achter op de boerderij met zijn huurders, meest Polen, hetgeen de bijnaam 'Polen-boerderij' opleverde. Pleegzoon John kwam ook op de boerde-

Abtswoudseweg 52, de toegang tot de Stal Midden-Delfland, 2005. Foto auteur.

rij wonen. In 2004, het buitengebied van Abtswoude was kort daarvoor onderdeel van de gemeente Midden-Delfland geworden, werd een einde gemaakt aan de illegale verhuur.

Na het overlijden van Cornelis in 2008 probeerde zijn pleegzoon John een bedrijf op te bouwen. Aan de weg Abtswoude stond een bord: 'Stal Midden-Delfland'. Maar het ging mis in 2010 toen de schuur, die naast de woning stond, op ondeskundige wijze werd gesloopt, waardoor er asbest vrijkwam. Ook elders op het terrein bleek asbest aanwezig, in bouwpuin gestort in de zestiger en zeventiger jaren (men ging toen wel anders om met asbest). De gemeente Midden-Delfland besloot door middel van bestuursdwang het hele terrein af te sluiten. Na een periode van eindelijk gedoe werd het faillissement aangevraagd in 2018.

De gemeente werd eigenaar van de locatie en in de zomerperiode van 2018 werden de opstallen, woningen, stallen en schuren gesloopt en de bomen gekapt. Het vervuilde terrein werd vervolgens afgedekt met een leeflaag (was een deugdelijke sanering niet beter geweest?). Het plan is het terrein te beplanten en een openbaar toegankelijke functie te geven.

De hele affaire met deze boerderij, die regelmatig in de pers als 'asbestboerderij' werd betiteld, heeft de bewoners in Abtswoude emotioneel zeer geroerd. De algemene opinie is dat deze zaak met alleen maar verliezers op een veel betere manier en met meer begrip en menselijkheid had kunnen en moeten worden opgelost.

Eigenaren (jaartallen uit het historisch kadaster):

- <1832: Philippus van der Knaap, bouwman, Delft
- ?: Koper, of zijne Erven
- ?: Franciscus Karel Kooper, 's-Gravenhage
- ?: Petrus Jacobus Groen van Prinsterer, Staatsraad 's-Gravenhage
- ?: Maria Clazina Groen van Prinsterer, echtgenote Johan Philipse, 's-Gravenhage
- 1886: Elisabeth Henriëtte Philipse, echtgenote van Bonifatius de Jonge, 's-Gravenhage
- 1888: Andries Beukers, bouwman, Wassenaar
- 1888: Jacobus Petrus Vreeburg, houthandelaar, 's-Gravenhage; nieuwe boerderij
- 1903: Cornelis Eendenburg, landbouwer
- 1937: Christiaan Moerman en Adriana van Eendenburg, landbouwer

- 1982: Andries Moerman en Maartje Zonneveld, veehouder
- 1991: Maarten Moerman

Abtswoudseweg 60

Op deze locatie tekende Kruikius (1712) al een L-vormige boerderij met twee hooibergen. Volgens het kadaster (vanaf 1832) was de eigenaar ook steeds bouwman; verschillende families wisselden elkaar af. Als laatste woonde er twee generaties Van Winden. Jacobus Antonius Josephus (Koos) van Winden (broer van Jan van Winden, Abtswoudseweg 6 en Henk van Winden, Abtswoudseweg 34) was voor een jaar onderknecht bij boer Goeman op Abtswoudseweg 60. Hij ontving vijftig gulden per jaar met kost, inwoning en klompen. Toen hij in 1935 trouwde met Clementia Anna Magdalena Ruijgrok kon hij voor vijf jaar een boerderij in Berkel en Rodenrijs pachten. In 1940 kwam de familie terug naar Abtswoude en werd, voor zes jaar, pachter van de boerderij van Ruijgrok op Abtswoudseweg 9.

Na een paar jaar inwoning bij Kleijweg (Abtswoudseweg 10) kocht Koos van Winden in 1949 (kadaster 1950) de boerderij Abtswoudseweg 60 van Arnoldus de Vette (De Vette verhuisde naar de Looksingel in Den Hoorn). Zoon Cornelis Jacobus Josephus (Kees) van Winden was de laatste boer. In 1974 werd het oude woonhuis tot en met de boenhoek afgebroken en vervangen door de huidige woning en werkruimte. De grupstal bood ruimte voor 32 stuks melkvee. In 1994 werd besloten te stoppen met de veehouderij. Zwaardere eisen van de overheid voor o.a. mestbehandeling, die veel investeringen zouden vragen, leidden tot dit besluit.

Het kostte de kinderen van Van Winden wel een uur om naar school en naar de kerk in Den Hoorn te komen. Bij Cor van der Maarel (Abtswoudseweg 2) werden de fietsen gestald. Van hier liepen ze over de nog niet betegelde Wennekerkkade naar de Tanthofkade en naar Den Hoorn. Toen er een tegelpad was aangelegd, ging de hele tocht vaak op de fiets.

In Het Nieuwe Dagblad (Delfts katholiek dagblad) werd op 16 april 1960, dus net na de annexatie, een artikel gepubliceerd met de titel 'Abtswoude op zijn best: plaats voor stadslandschap?' Het beschrijft een interview met de familie Van Winden en de gelatenheid onder de bewoners over de aanstaande plannen van de stad Delft. Volgens de schrijver van het artikel zou het eeuwig zonde zijn

als dit fraaie stukje landschap ten offer zou vallen aan de stadsuitbreiding van Delft. Hij stelde voor om, evenals Rijswijk kennelijk van plan was, een stadslandschap te creëren, waar nog steeds plaats zou zijn voor boerderijen en koeien, en waar de stedeling goed kon recreëren. Het artikel werd verluchtigd met twee tekeningen van Jan Ham, schoolmeester in Den Hoorn, waarop de oude boerenwoning was afgebeeld.

In 1884 besloot Petrus Voskuil een klein deel van zijn boomgaard (91 centiare) te verkopen aan Joseph Wilhelmus van Starrenburg. In het kadaster staat vermeld dat Voskuil mede-eigenaar bleef van niet nader omschreven 18 centiare. Van Starrenburg bouwde vlakbij de weg een kleine arbeiderswoning. In 1928 kwam de woning weer

Abtswoudseweg 60, de oude woning van vóór 1960. Tekening meester Jan Ham.

Abtswoudseweg 60, de nieuwe woning van de boerderij, 1983. Foto Ton Kerklaan Stadsarchief Delft.

in bezit van de toenmalige eigenaar van de boerderij, Johannes Goeman, en werd, voor langere tijd, verhuurd. Een joodse toezichthouder op het maken van joodse kaas woonde er enige tijd; hij zorgde ervoor dat het stremsel in de melk werd gedaan. De woning verkeerde in dusdanig slechte staat dat zij onbewoonbaar werd verklaard.

Pieter Vis had een woning bij zijn installatiebedrijf, vooraan op Abtswoudseweg 28. Hij moest daar weg vanwege nieuwbouwplannen van de gemeente Delft (Abtswoude was net bij Delft gevoegd). Hij kocht de arbeiderswoning van Arnoldus de Vette, knapte hem op en ging er vervolgens wonen. Opmerkelijk is dat zowel Petrus Voskuil als Koos van Winden eigenaar bleef van een klein stukje van het perceel: respectievelijk 18 en 10 centiare. Door

Abtswoudseweg 60, de boenhoek met balkenspel van de constructie; het waterfornuis stond links van de schouw. Tekening meester Jan Ham.

aankoop van een stukje van de boomgaard van Koos van Winden wist Pieter Vis zijn perceel te vergroten naar 1 are en 67 centiare (167 m²). De woning staat er nog steeds.

Eigenaren Abtswoudseweg 60:

- <1832: Jan Lotman, bouwman
- ?: Jan van Noord, bouwman
- 1859: Petrus Voskuil, bouwman
- 1892: Joris Voskuil en consorten, bouwman
- 1906: Johannes Goeman, bouwman
- 1931: Arnoldus de Vette, veehouder
- 1950: Jacobus Antonius Josephus van Winden, veehouder, echtgenote Clementia Anna Magdalena Ruijgrok
- 1975: Cornelis Jacobus Josephus van Winden, veehouder

Abtswoudseweg 62, Pootenheul

Deze boerderij, op topografische kaarten aangeduid met Pootenheul, ligt rechts van de korte oprijlaan; dit is vrij gebruikelijk in Delfland. De naam verwijst naar de heul in de Abtswoudseweg, een brug met een rond gemetselde doorgang. Bouwhistorisch onderzoek toonde aan dat het huidige voor- en achterhuis omstreeks het derde kwart

Abtswoudseweg 62, de boerderij aangeduid met Pootenheul, 2016. Foto auteur.

Abtswoudseweg 58, de arbeiderswoning van o.a. Pieter Vis, 2004. Foto auteur.

van de negentiende eeuw werden gebouwd²³. De kelder met drie kruisgewelven is ouder, zestiende of begin zeventiende eeuw. De stal is in 1939 herbouwd. Deze boerderij, niet meer als veehouderij in bedrijf, is in dit artikel meegenomen om bewoning van de familie Poot compleet te kunnen beschrijven.

Vijf generaties Poot (zie apart hoofdstukje) woonden en werkten hier. In 1848 kocht Jacob Corneliszoon van Schie uit Kethel (getrouwd met Margaretha van der Ende) de boerderij, ook nu nog aangeduid met de naam Pootenheul,

Abtswoudseweg 62, Deense bakken in de kelder met kruisgewelven. Foto auteur.

vermoedelijk voor zijn zoon Cornelis de jongste; er waren twee zoons met de naam Cornelis. Jacob kocht ook de boerderij op Abtswoudseweg 64 voor schoonzoon Cornelis Kalisvaart, die was getrouwd met Jannetje van Schie. De Pootenheul bleef vervolgens vier generaties lang in de familie Van Schie. In 1989 werd het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) korte tijd eigenaar van de boerderij. De grotere Holsteinkoeien pasten niet meer in de stal en de kosten werden te hoog gevonden om een nieuwe stal te bouwen. Cornelis van Schie besloot te verhuizen naar de Flevopolder en verkocht de boerderij aan het Bureau Beheer Landbouwgronden. Hiermee verloor de boerderij zijn agrarische functie. In 1994 werd de familie Vink-Van den Assem eigenaar van de boerderij en ging er ook wonen. In 2014 werd voortvarend begonnen met restauratiewerkzaamheden, die langzaam maar zeker vorderen.

Abtswoudseweg 62, Werkgroep Wolf helpt regelmatig met het onderhoud van de knobomen, 2016. Foto auteur.

Het sfeervolle erf, de oprijlaan met bomen, boomgaarden en hakhoutbosjes met tientallen oude bomen vragen veel onderhoud. Het is dan ook mooi dat Werkgroep Wolf hier jaarlijks komt helpen met snoeiwerkzaamheden.

Eigenaren/bewoners:

- Pieter Huijbrechtszn. Poot (1650-1731) en Diewertje Pietersdr. Hauwertz. (ca. 1652-na 1725)
- Dirk Pietersz. Poot (1685-na 1731) en Cornelia van der Chijs (1685-na 1750)
- Pieter Dirksz. Poot (1723-1801) en Jannetje Ariens Kleywegh

Eigenaren (kadaster):

- ?: Dirk Pietersz. Poot (1748-1827) en Ariaantje Jacobszdr. Swaanswijk (1753-1815)
- ?: Wilhelmina (Willemijntje) Dirksdr. Poot (1781-1857)
- 1848 (bron J.W. Moerman): Jacob Corneliszoon van Schie, bouwman Kethel en Margaretha van der Ende
- 1875: Cornelis Jacobszoon (de jongste) van Schie, bouwman en Adriana de Bruijn
- 1918: Cornelis van Schie, bouwman, en Neeltje de Jong
- 1951: Cornelis van Schie Corneliszn., veehouder, en Anna Bijl; later met Adriana Zonneveld
- 1979: Cornelis Leendert (Cor) van Schie, veehouder, en Neeltje Barendrecht
- 1989: Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL)
- 1994: Familie Antonius Vink

Abtswoudseweg 64

Deze boerderij, gelegen in de Zouteveense Polder, behoorde eerst tot de gemeente Zouteveen en vanaf 1855 tot de gemeente Vlaardinger-Ambacht. In 1941 werd Vlaardinger Ambacht opgeheven en verdeeld onder de gemeente Schipluiden en Vlaardingen. De Tanthofkade liep vroeger over de oprijlaan naar deze boerderij. Na aanleg van het natuurgebied is het wandelpad verlegd naar de andere zijde van de sloot. Op de kaart van Kruikius (1712) is twee percelen zuidwestelijk nog een boerderijplaats aangegeven; op deze plaats bevindt zich nu een hakhoutbosje. Deze locatie is niet verder onderzocht.

Jan Dirksz. Poot (ca. 1791-1848) woonde enige tijd op deze boerderij; volgens het kadaster was hij echter nooit eigenaar, maar wellicht hielp hij in het boerenbedrijf van Ermpje Breggeman. In 1848 kocht Jacob Cornelisz. van Schie uit Kethel de boerderij. In 1863 vond er, volgens het

Abtswoudseweg 64, kadaster hulpkaart uit 1914 met de tweede woning uit 1863, aangeduid met perceelnummer 739 en 905. Perceel 906 is de oprijlaan die overgaat in de Tanthofkade. Bron Kadaster ArchiefViewer.

kadaster, bijbouw plaats met een tweede 'huis' langs de oprijlaan. Of er veel gewoond werd, valt te betwijfelen, want met de typische stalramen met ventilatiesleuf en geen spoor van een schoorsteen zal het er niet snel behaaglijk zijn.

Jannetje, dochter van Jacob van Schie en Margaretha van der Ende, trouwde met Cornelis Kalisvaart (1844-1919). Maarten, kleinzoon van Cornelis, was de laatste veehouder op deze locatie. In ca. 1970 werd de veehouderij omgevormd tot parketboerderij met showroom en winkel van Ranch Parket. Niet lang na het overlijden van Maarten in 2002 hield het bedrijf op te bestaan (op Internet komt het bedrijf overigens nog steeds voor in enkele slecht bijgehouden lijstjes). De onbewoonde boerderij stond vervolgens enkele jaren te koop en brandde in 2006 grotendeels af. In 2009 werd er een nieuwe woning gebouwd. In de nog aanwezige houten schuur is gebruikgemaakt van parket. Het gebouw langs de oprijlaan uit 1863 is nog wel aanwezig.

Abtswoudseweg 64, foto gemaakt als voorbeeld voor een aquarel, 1927. Op de foto (vermoedelijk) Jacob Kalisvaart. Foto J. Verheul Dzn.

Abtswoudseweg 64, de boerderij aan de straatzijde met fruitboomgaard, 1982. Foto Jacques Moerman.

Eigenaren/bewoners:

- ? : Lourens van Dijk † 1810 en Rochusje Vogelaar
- 1810: Kasper Spaman

Eigenaren (kadaster):

- <1832: Kasper Spaman, bouwman, Zouteveen
- ? : Ermpje Breggeman, weduwe Klaas de Vries
- 1848²⁴: Jacob Cornelisz. van Schie, bouwman, Kethel, getrouwd met Margaretha van der Ende

Abtswoudseweg 64, de in 1863 gebouwde woning langs de oprijlaan, 2015. Foto auteur.

- 1863: Jacob Cornelisz. van Schie, bouwman, bouw tweede huis/stal
- 1872: Cornelis Jacobsz. van Schie, bouwman
- 1875: Adriana de Bruin, weduwe Cornelis van Schie Jacobsz.
- 1875: Cornelis Kalisvaart, bouwman, getrouwd met Jannetje van Schie (dochter van Jacob Cornelisz. van Schie)
- 1903: Hendrik In 't Veld, melkverkoper, Rotterdam
- 1908: Cornelis Kalisvaart, zonder beroep
- 1942: Jacob Kalisvaart, bouwman, later Maartje Roos, weduwe Jacob Kalisvaart
- 1965: Maarten Kalisvaart, veehouder, vanaf ca. 1970 verkoper van Ranch Parket
- 2006: Na brand is de boerderij afgebroken
- 2009 (BAGViewer) nieuwe woning gebouwd (naast de oprijlaan staat een oude stal uit 1863).

Abtswoudseweg 70, Rozewoning

Op de oude dampalen stond 'De Roze'- 'woning', maar hoe deze kleine boerenwoning aan deze naam komt, is niet duidelijk. Ook op de topografische kaarten in de periode 1902-1986 staat hier 'De Rozenwoning' vermeld. Bijzonder is dat het perceel tot de Noord-Kethelpolder (gelegen aan de andere zijde van de weg) werd gerekend en daarmee tot 1921 bij de gemeente Hof van Delft. In 1960 ging de boerderij van Schipluiden naar Delft. De strook waar de boerderij staat, heet op de kaart van Kruikius 'Noort Kethelse Uyterdycken'.

In 1832 was Willem van der Horst, bouwman in Rijswijk, eigenaar van een huis, schuur en erf. De volgende eigenaar, Daniel Florijn, slijter te Delft, sloopte de opstallen (in het kadaster wordt geen jaartal genoemd) en verkocht het perceel als bouwterrein in 1858 aan Arend Ammerlaan. Elf jaar later werd het bouwterrein verkocht aan Leendert Aryszoen Heijdra, bouwman uit Kethel. Hij liet er de huidige boerenwoning bouwen. De woning veranderde vervolgens enkele malen van eigenaar.

In 1922 kocht Johannes Verboon de woning met ruim zeven hectare weiland van Willebrordus van Schie. De weilanden lagen in de Zouteveense polder en waren bereikbaar via de Oostveenseweg. Al na vijf jaar werd dit bezit verkocht aan zoon Machiel Verboon, getrouwd met Adriana (de) Keijzer. Zij kregen geen kinderen. Adriana overleed in 1961. Als langstlevende was in haar testament bepaald dat Cornelis Jacobus van Adrichem, knecht en enige tijd haar mantelzorger, de woning en weilanden zou erven, hetgeen slecht werd ontvangen door leden van de familie Verboon. Met de kort hiervoor van Jacob Gregorius Mees, 'candidaat in de theologie' uit Rotterdam, gekochte percelen weiland bestond het bezit van Cornelis uit een boerenwoning met schuur en 11,5 hectare weiland. Cornelis overleed in 1989 en bij gebrek aan opvolging verkocht zijn weduwe de boerderij aan veehandelaar Van Winden, afkomstig van boerderij Hoofbosch aan de Schieweg.

Abtswoudseweg 70, de Rozewoning, zoals geschreven op de dampalen, 1983. Foto Ton Kerklaan Stadsarchief Delft.

Eigenaren:

- <1832: Willem van der Horst, bouwman, Rijswijk (huis, schuur, erf)
- ?: Daniel Florijn, slijter, Delft, sloop
- 1858: Arend Ammerlaan, bouwman, Hof van Delft (bouwterrein)
- 1869: Leendert Aryszoen Heijdra, bouwman, Kethel (bouwterrein)
- 1870: Leendert Aryszoen Heijdra, bouwman, Kethel (nieuwbouw)
- 1874: Arie Olsthoorn, bouwknicht, Hof van Delft
- 1880: Adrianus de Vette, landbouwer, Hof van Delft
- 1893: Johannes de Vette, koopman, Delft; later zijn weduwe Petronella Schenkeveld, weer later werd zij weduwe van Johannes van der Maarel
- 1910: Willebrordus van Schie, bouwman, Schipluiden
- 1922: Johannes Verboon, landbouwer, Schipluiden
- 1927: Machiel Verboon, landbouwer, Schipluiden, later weduwe Adriana de Keijzer
- 1962: Cornelis Jacobus van Adrichem
- 1991: C.M.A. van Winden

Bestaand erfgoed

De beide verhalen over verdwenen boerderijen in Abtswoude zouden de indruk kunnen wekken dat er nog maar weinig erfgoed over is. Maar dat is gelukkig niet het geval; langs de weg Abtswoude en de Harreweg naar Kethel bevinden zich nog steeds prachtige boerderijen uit diverse bouwperiodes. In een aantal van deze boerderijen is bovendien nog een melkveebedrijf gevestigd.

Abtswoudseweg 70, de Rozewoning met hooiberg en stal achter de woning, 1983. Foto Ton Kerklaan Stadsarchief Delft.

Abtswoudseweg 54, de fraaie woning van het melkveebedrijf van de familie Knijnenburg, 2015. Foto auteur.

Abtswoudseweg 2, Delft

Als toegift de boerderij van Maan aan het begin van de Delftse Abtswoudseweg, nabij het Zuideinde. Deze boerderij heeft maar een relatief kort leven gehad. Op een veiling in 1866 kocht Jacobus Heesterman twee percelen weiland langs de Abtswoudseweg, Delft, van Joris Heesterman voor f 6250,-²⁵. In 1870 (volgens het kadaster) bouwde Jacobus Heesterman, koopman in Vrijenban, op een stuk weiland een woning. Op de foto (pagina 51) met de twee zussen Maan kan op de gevelsteen met enige fantasie de naam Heesterman en jaartal 1868 gelezen worden. De woning met weilanden werd daarna in

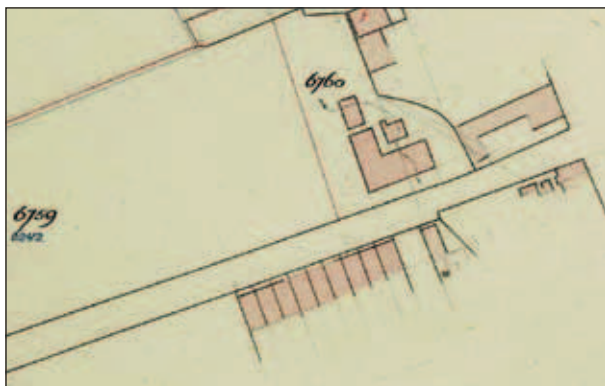
Luchtfoto uit ca. 1924 van de Abtswoudseweg in Delft, lopend van links, vanaf de Delftsche Schie, naar de spoorbaan aan de rechterzijde. De boerderij is gelegen tegenover het rijtje arbeiderswoningen. Foto NIMH Technische Dienst Luchtvaartafdeling nr. 2011-0085.

1883 verkocht aan Pietje Dijkshoorn (zonder beroep). In 1893 werd Jan Maan, getrouwd met Adriana Klapwijk uit Rijswijk, de eigenaar; hij was in 1889 uit Voorburg naar Vrijenban verhuisd. Het adres was toen Zuideinde 20. Uitbreiding volgde in 1915 naar de situatie die te zien is op de luchtfoto. Toen in 1921 Vrijenban bij Delft werd gevestigd, kreeg de woning het adres Abtswoudseweg 2.

Abraham Maan, zoon van Jan Maan en Adriana Klapwijk, trouwde in 1910 in Schipluiden met Johanna Disselkoen. Het jonge paar is vermoedelijk direct op de boerderij gaan wonen; Johanna werd in 1910 in Delft ingeschreven. Volgens de gezinskaart kregen zij daar zeven kinderen. In 1920 werd Abraham eigenaar van de boerderij. Het gezin Maan vertrok in 1930 naar Vlaardingen. De familie is aan haar naam gekomen door voorvader Cornelis Meesz. (1565-ca. 1624). In 1622 wordt hij genoemd als schepen van Zouteveen. Hij was bouwman in de buurt van De Kapel en werd 'Het manneke in de Maen' genoemd.

In 1934 werd Jan Rijsterborgh, meestertimmerman voor korte tijd de eigenaar. In 1936 kocht Alphonsus Maria Adrianus Ruigrok, veehouder te Delft, de boerderij. Ruigrok verkocht haar in 1942 aan Johannes Cornelis Kool, landbouwer. De boerderij is nog zeker tot de jaren vijftig van de vorige eeuw in bedrijf geweest. De naam Kool werd diverse malen genoemd tijdens het speurwerk. Vooral de protestantse kinderen hebben deze boerderij ongetwijfeld goed gekend. Immers zij kwamen hier bijna dagelijks langs op hun lange weg naar school in Delft. Op de locatie van de boerderij is nu het auto-onderhoudsbedrijf Kwik-Fit Delft gevestigd.

Kadaster hulpkaart uit 1920 waarop de situatie van de Abtswoudseweg, Delft, en de boerderij van Maan (perceel 6760) duidelijk is aangegeven. Perceel 6759 is weiland. Bron Kadaster ArchiefViewer.

Eigenaren:

- <1832: Cornelis van den Berg, rentenier, Delft
- ?: Joris Heesterman, warmoezier, Vrijenban
- 1868: Jacobus Heesterman, koopman, Vrijenban
- 1870: Jacobus Heesterman, koopman, Vrijenban, bouw van huis en schuur
- 1882: Pietje Dijkshoorn, zonder beroep, Delft
- 1893: Jan Maan, later zijn weduwe Adriana Klapwijk, Delft
- 1920: Abraham Maan, veehouder, Delft
- 1931: Bernardus Marinus van Velzen, in 1933 zijn weduwe Johanna van der Stap en erven
- 1934: Jan Rijsterborgh, meestertimmerman, Delft
- 1936: Alphonsus Maria Adrianus Ruigrok, veehouder, Delft
- 1942: Johannes Cornelis Kool, landbouwer, getrouwd met Catharina Johanna Heinsbroek (later de erfgenamen)
- 1962: Den Hoed NV, expeditiebedrijf, levenslang recht van bewoning voor Johannes Cornelis Kool.

Colofon

Ook voor dit tweede deel over de Abtswoudseweg werd veel informatie verkregen bij verschillende families woonachtig of met wortels in Abtswoude: Van den Berg, Graveland, Van der Kooij, Lansbergen, Moerman, Visser en Van Winden. De gegevens over de familie Maan werden verstrekt door Aart Struijk. De familie Van Koppen verstreekte een aanvulling over haar familie. Transacties uit het notarieel archief over de familie Lansbergen werden verzameld door Michel Lansbergen. Gemma van Winden-Tetteroo stuurde de foto en informatie over de

familie van Hein van Winden. Jan van den Berg verschafte toegang tot het familieboek van zijn familie. Gegevens uit het historisch kadaster werden verkregen met behulp van de Kadaster Archiefviewer, beschikbaar in het Stadsarchief Delft in de Harnaschpolder in Den Hoorn.

Noten

- 1 SA Delft, Archief van de secretarie Delft 1939-1970, Behoud boerderijen Abtswoude, Stadsarchief Delft, nummer toegang 653, inventarisnummer 7369.
- 2 SA Delft, Archief van de secretarie Delft 1939-1970, Aquarellen van R. Scherpbier, Stadsarchief Delft, nummer toegang 653, inventarisnummer 7369.
- 3 SA Delft, Bevolking Schipluiden Gezinskaarten, alfabetisch geordend op naam van het gezinshoofd, archiefnummer 698, inventarisnummer 1060.
- 4 Ibidem, inventarisnummer 1061.
- 5 Ibidem, inventarisnummer 1059.
- 6 SA Delft, Repertorium Notaris B. van Berckel, 1869 november 4-1873 september 17, nummer toegang 906, inventarisnummer 630, acte 173, 1870.
- 7 Ibidem, inventarisnummer 630, acte 66, 1872.
- 8 Ibidem, acte 90, Ary Lansbergen verkoop aan Franciscus Beukers, 1873.
- 9 L.A. Abma, *Genealogie van het Schiedamse geslacht Lansbergen*, Schiedam 1956.
- 10 Arie van der Marel Jzn (1886-1969), *Geschiedenis van het Zuid-Hollandse geslacht Van der Marel, afkomstig uit Wateringen*, http://www.stsci.edu/~marel/pdfdir/vdmarel_geschiedenis.pdf
- 11 Genealogie online, Persoonlijke gegevens Catharina (Trijntje) van der Maarel, Stamboom Van der Marel.
- 12 SA Delft, Repertorium Notaris B. van Berckel, 1869 november 4-1873 september 17, nummer toegang 906, inventarisnummer 630, acte 68, 1872.
- 13 Ibidem, inventarisnummer 630, acte 90, 1873.
- 14 Onder redactie van Mieke van den Berg en Dirk Idzenga, *Het geslacht dat Bergen verzette*, Wassenaar, pagina 16.
- 15 A.B. van Persijn en Q. van Lobbrecht, 1677, Kaartboek van woningen en landerijen die eigendom zijn van het Burgerweeshuis, Haags Gemeentearchief, nummer toegang 0965-01, inventarisnummer 2176.
- 16 Haags Gemeentearchief, Bestek van de vergroting van de woning 't Slot' onder Abtsregt, nummer toegang: 0965-01, inventarisnummer: 1967.
- 17 Haags Gemeentearchief, Contracten afkomstig van de verhuur van verkochte huizen en landerijen, 1706-1919, Abtsrecht 1705-1791, nummer toegang: 0965-01, inventarisnummer: 1670.
- 18 Redactie J.W. Moerman, A.A. Olsthoorn en O. Spinnewijn, *Waar wonen wij, straatnamen in de gemeente Schipluiden*, Historische Vereniging Oud-Schipluiden, 2001.

Abtswoudseweg 2, Delft, de boerderij van Abraham Maan uit ca. 1900-1905, met twee van zijn jongste kinderen. Foto collectie Struijk.

Abtswoudseweg 2, Delft, twee zussen Maan met links Nel (1913) en rechts Sjaan (1911), die met Leen Struijk is getrouwd, tante en oom van Aart Struijk. Foto collectie Struijk.

- 19 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Abtswoude 27, objectnummer SHBO0127.001, 1-11-1963.
- 20 J.W. Moerman, *Families Poot en Van Schie in Abtswoude*, niet gepubliceerd.
- 21 J.W. Moerman, 'Leven en werk van de dichter Hubert Korneliszoon Poot (1689-1733)', in *Jaarverslag 2006 Historische Vereniging Oud-Schipluiden*.
- 22 Jean Paul Bakx en Epko J. Bult, Een opschuivend erf uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd; Een opgraving in de Lage Abtswoudse Polder, gemeente Midden-Delfland, *Delftse Archeologische Rapporten 116*.
- 23 F.W. van Ooststroom, Cultuurhistorische waardestelling van voor- en achterhuis van de voormalige boerderij Abtswoude 62 te Schipluiden, 2011.
- 24 J.W. Moerman, *Families Poot en Van Schie in Abtswoude*, niet gepubliceerd.
- 25 SA Delft, Archief van notaris A.M. Schagen van Leeuwen, 1864-1866, toegangsnr. 918, inv. nr. 395, 1866, akte 327.

